

PRESUDA SUDA

9. studenoga 1983.(*)

„Povrat neopravdano plaćenih iznosa – Davanja naplaćena u suprotnosti s pravom Zajednice – Prenošnje takvih davanja na cijenu predmetne robe”

U predmetu 199/82,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio *presidente istruttore* del Tribunale di Trento (predsjednik Suda u Trentu, Italija), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Amministrazione delle Finanze dello Stato

i

SpA San Giorgio, mljekara u općini Locate Triulzi sa sjedištem u Milanu,

o utvrđivanju načela Ugovora o EEZ-u koja se odnose na povrat nacionalnih davanja naplaćenih u suprotnosti s pravom Zajednice i o tumačenju Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1430/79 od 2. srpnja 1979. o povratu ili otpustu uvoznih ili izvoznih carina s obzirom na odredbe nacionalnog zakonodavstva o utvrđivanju određenih uvjeta za povrat neopravdano naplaćenih davanja za sanitarne inspekcije,

SUD,

u sastavu: J. Mertens de Wilmars, predsjednik, T. Koopmans, K. Bahlmann i Y. Galmot, predsjednici vijeća, P. Pescatore, Lord Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, O. Due i U. Everling, suci,

nezavisni odvjetnik: G. F. Mancini,

tajnik: H. A. Rühl, glavni administrator,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 23. srpnja 1982., koje je Sud zaprimio 5. kolovoza 1982., *presidente istruttore* del Tribunale di Trento (predsjednik Suda u Trentu, Italija), uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u prethodna pitanja o, prvo, utvrđivanju načela Ugovora o EEZ-u koja se odnose na povrat davanja naplaćenih u suprotnosti s pravom

Zajednice i, drugo, tumačenju Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1430/79 od 2. srpnja 1979. o povratu ili otpustu uvoznih ili izvoznih carina (SL L 175, str. 1.).

- 2 Iz spisa proizlazi da je društvo SpA San Giorgio, tuženik u glavnom postupku, od 1974. do 1977. bilo obvezno plaćati davanja za sanitarne inspekcije koja su se naplaćivala u suprotnosti s pravom Zajednice pri uvozu mliječnih proizvoda iz država članica EEZ-a.
- 3 Nakon što je društvo SpA San Giorgio podnijelo tužbu pred Tribunale di Trento (Sud u Trentu) u kojoj zahtijeva povrat predmetnih iznosa, predsjednik Tribunale di Trento (Sud u Trentu) donio je u okviru postupka za izdavanje naloga rješenje kojim se Državnoj financijskoj upravi nalaže da društvu SpA San Giorgio vrati 65 160 585 LIT i odobrio privremeno izvršenje tog rješenja.
- 4 Amministrazione delle Finanze dello Stato (Državna financijska uprava, Italija) podnijela je žalbu protiv rješenja predsjednika Tribunale di Trento (Sud u Trentu) i zahtjev za suspenziju njegova izvršenja. U potporu svojem zahtjevu pozvala se na članak 10. Zakonske uredbe br. 430 od 10. srpnja 1982. o utvrđivanju odredaba u području poreza na proizvodnju, kretanja naftnih derivata, izravnih poreza, poreza na dodanu vrijednost i povezanih sankcija (GURI br. 190 od 13. srpnja 1982.), kojom je propisano:

„Osoba koja je čak i prije stupanja na snagu ove Uredbe platila neopravdano naplaćene uvozne carine, poreze na proizvodnju, poreze na potrošnju ili državne poreze, nema pravo na povrat plaćenih iznosa ako je predmetno davanje na bilo koji način preneseno na druge osobe, osim u slučajevima materijalne pogreške.

Davanje se smatra prenesenim u svim slučajevima u kojima je roba za koju je izvršeno plaćanje prenesena, čak i nakon obrade, prerade, ugradnje, sastavljanja ili prilagodbe, osim ako postoji dokumentirani dokaz o suprotnom.”

- 5 Društvo SpA San Giorgio dovelo je u pitanje spojivost tih odredaba s načelima pravnog poretka Zajednice te je, s obzirom na „ozbiljnost” iznesenih napomena i njihovu važnost za odluku o suspenziji izvršenja naloga, predsjednik Tribunale di Trento (Sud u Trentu) zatražio od Suda odgovor na sljedeća pitanja:

„1. Kako bi pojasnio i, ako je potrebno, dopunio svoju sudsku praksu, posebno presude od 27. ožujka 1980. u predmetu 61/79 (Ministarstvo financija/društvo Denkavit), od 10. srpnja 1980. u predmetu 811/79 (Ministarstvo financija/društvo Ariete) i od 10. srpnja 1980. u predmetu 826/79 (Ministarstvo financija/društvo MIRECO), može li Sud objasniti:

(a) treba li nacionalni zakon kojim je (odstupajući od općih pravila o povratu neopravdano plaćenih iznosa) propisano da se određena davanja (uključujući, među ostalim, davanja za sanitarne inspekcije) koja su neopravdano naplaćena u suprotnosti sa zahtjevima prava Zajednice, u mjeri u kojoj ta davanja imaju istovrsni učinak kao carine, mogu vratiti samo ako se dokaže da nisu prenesena na druge osobe i na temelju kojeg se, međutim, isti uvjet ne primjenjuje na povrat drugih neopravdano naplaćenih poreza, davanja ili pristojbi, smatrati diskriminirajućim i u suprotnosti s načelima pravnog poretka Zajednice, te je li

bitno da su davanja koja su obuhvaćena prethodno navedenim pravilom u praksi neopravdano naplaćena samo u mjeri u kojoj su u suprotnosti s pravilom prava Zajednice;

(b) je li zbog zahtjeva za negativno dokumentiranim dokazom, koji je u skladu s navedenim nacionalnim zakonom jedini uvjet za povrat neopravdano naplaćenih davanja, u praksi onemogućeno ostvarivanje prava koja su nacionalni sudovi dužni štiti.

2. Je li od 1. srpnja 1980., datuma stupanja na snagu Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1430/79 od 2. srpnja 1979. o povratu ili otpustu uvoznih ili izvoznih carina, koja se u skladu s njezinim tekstom (člankom 1. stavkom 1.) primjenjuje na carine i davanja s istovrsnim učinkom, prvi put uveden sustav Zajednice kojim je uređen povrat neopravdano naplaćenih davanja i kojim, međutim, nije predviđeno izuzeće u slučaju da su davanja prenesena na druge osobe, te ima li taj sustav prednost u odnosu na druge prethodne i naknadne nacionalne zakone?"
6. Valja napomenuti da Zakonska uredba br. 430, koja se primjenjivala kada se predsjednik Tribunale di Trento (Sud u Trentu) odlučio obratiti Sudu, nije pretvorena u zakon, ali su odredbe koje su u bitnome jednake odredbama njezina članka 10. naknadno preuzete u članku 19. Zakonske uredbe br. 688 od 30. rujna 1982. o uvođenju hitnih mjera u pogledu poreznih prihoda, koja je Zakonom br. 873. od 27. studenoga 1982. pretvorena u zakon (GURI br. 270 od 30. rujna 1982. i br. 328 od 29. studenoga 1982.). Ta odredba glasi:

„Osoba koja je, čak i prije stupanja na snagu ove Uredbe, neopravdano platila uvozne carine, poreze na proizvodnju, poreze na potrošnju ili državne poreze, ima pravo na povrat plaćenih iznosa ako predoči dokumentirani dokaz da predmetno davanje ni na koji način nije preneseno na druge osobe, osim u slučajevima materijalne pogreške.

Dokumentirani dokaz iz prethodnog stavka mora se predočiti i ako je roba za koju je izvršeno plaćanje prenesena nakon obrade, prerade, ugradnje, sastavljanja ili prilagodbe.”

Dopuštenost

7. Talijanska vlada osporava dopuštenost pitanja koja je Sudu uputio predsjednik Tribunale di Trento (Sud u Trentu) u preliminarnoj fazi postupka. Navodi da zahtjev za prethodnu odluku nije dopušten u okviru postupka za izdavanje naloga, jer za donošenje presude u smislu članka 177. drugog stavka nije nadležan „*presidente istruttore*” (predsjednik kao sudac pojedinac), već sud u punom sastavu.
8. U tom pogledu Sud podsjeća na svoju ustaljenu sudsku praksu prema kojoj svaki sud države članice ima pravo na temelju članka 177. zatražiti od Suda prethodnu odluku, neovisno o, među ostalim, fazi postupka koji se pred tim sudom vodi i o vrsti odluke koju je pozvan donijeti (vidjeti u tom pogledu posebno presude od 14. prosinca 1971., *Politi*, 43/71, Zb., str. 1039., od 21. veljače 1974., *Birra Dreher*, 162/73, Zb., str. 201., i od 28. lipnja 1978., *Simmenthal*, 70/77, Zb., str. 1453.).

- 9 Valja utvrditi da, u tom pogledu, rješenje o izdavanju naloga koje je donio predsjednik Tribunale di Trento (Sud u Trentu) i svaka odluka o suspenziji izvršenja tog naloga nakon podnošenja žalbe Državne financijske uprave pripadaju aktima koji su obuhvaćeni člankom 177. stavkom 2. Ugovora.
- 10 Stoga preliminarni prigovor talijanske vlade nije utemeljen.

Prvo pitanje

- 11 Prvim pitanjem u biti se želi utvrditi može li država članica povrat nacionalnih davanja koja su naplaćena u suprotnosti sa zahtjevima prava Zajednice uvjetovati dokazom da ta davanja nisu prenesena na druge osobe:
- ako povrat podliježe pravilima dokazivanja zbog kojih je u praksi onemogućeno ostvarivanje prava koja su nacionalni sudovi obvezni štiti te
 - ako se isti ograničavajući uvjeti ne primjenjuju na povrat drugih neopravdano naplaćenih nacionalnih poreza, davanja ili pristojbi.
- 12 U tom pogledu prvo valja istaknuti da je pravo na povrat davanja koja je država članica naplatila u suprotnosti s pravilima prava Zajednice posljedica i dodatak pravima koja su pojedincima dodijeljena odredbama Zajednice o zabrani davanja s istovrsnim učinkom kao carine ili, ovisno o slučaju, diskriminirajuće primjene unutarnjih poreza. Iako je točno da se povrat može zatražiti samo u okviru formalnih i materijalnih uvjeta koji su utvrđeni različitim primjenjivim nacionalnim zakonodavstvima, ostaje činjenica, kao što proizlazi iz ustaljene sudske prakse Suda, da ti uvjeti ne smiju biti nepovoljniji od uvjeta koji se odnose na slične zahtjeve u pogledu nacionalnih davanja te ne smiju biti oblikovani na način da se u praksi onemogućuje ostvarivanje prava dodijeljenih pravnim poretom Zajednice (vidjeti u tom pogledu sljedeće presude Suda: od 16. prosinca 1976., Rewe i Comet, 33 i 45/76, Zb., str. 1989. i 2043., od 27. veljače 1980., Hans Just/dansko Ministarstvo poreza i trošarina, 68/79, Zb., str. 501., od 27. ožujka 1980., Denkavit italiana, 61/79, Zb., str. 1205., i od 10. srpnja 1980., Ariete i MIRECO, 811 i 826/79, Zb., str. 2545. i 2559., posljednje tri odluke naveo je sud koji je uputio zahtjev).
- 13 Međutim, kao što je Sud isto tako već prepoznao u prethodnoj sudskoj praksi, a posebno u gore navedenoj presudi od 27. veljače 1980. (Hans Just), pravo Zajednice ne sprječava da se u nacionalnom pravnom sustavu odbije povrat neopravdano naplaćenih davanja ako bi on prouzročio neopravdano bogaćenje primatelja. Shodno tome, ništa u pravu Zajednice ne protivi se tome da sudovi u skladu sa svojim nacionalnim pravom u obzir uzmu činjenicu da su neopravdano naplaćena davanja uključena u cijenu robe i time prenesena na kupce. Stoga se ne može smatrati da se nacionalne zakonodavne odredbe kojima se isključuje povrat poreza, davanja i pristojbi naplaćenih u suprotnosti s pravom Zajednice protive pravu Zajednice, ako je utvrđeno da je osoba koja ih je bila obvezna platiti takva davanja stvarno prenijela na druge osobe.
- 14 S druge strane, s pravom Zajednice ne bi bio spojiv nijedan način dokazivanja kojim se u praksi onemogućuje ili pretjerano otežava osiguravanje povrata davanja naplaćenih u suprotnosti s pravom Zajednice. To je posebno slučaj kad je riječ o pretpostavkama ili pravilima dokazivanja čiji je cilj staviti na porezne obveznike teret dokazivanja da

neopravdano plaćena davanja nisu prenesena na druge osobe, ili o posebnim ograničenjima koja se odnose na oblik dokaza koje treba predložiti, kao što je isključivanje svih oblika dokaza osim dokumentiranih. Nakon što se utvrdi da je naplata davanja nespojiva s pravom Zajednice, sud mora biti slobodan odlučiti je li teret davanja djelomično ili u cijelosti prenesen na druge osobe.

- 15 U tržišnom gospodarstvu koje se temelji na slobodi tržišnog natjecanja, pitanje je li, i, ako jest, u kojoj mjeri, fiskalno davanje nametnuto uvozniku stvarno preneseno u okviru naknadnih transakcija uključuje određeni stupanj nesigurnosti za koji se ne može sustavno teretiti osobu koja je obvezna plaćati davanje u suprotnosti s pravom Zajednice.
- 16 Osim toga, nacionalni sud postavlja pitanje Sudu je li propis kojim se ograničava povrat davanja naplaćenih u suprotnosti s pravom Zajednice spojiv s načelima Ugovora o EEZ-u ako se on ne primjenjuje jednako na sve nacionalne poreze, davanja ili pristojbe. U tom pogledu upućuje na presude u kojima Sud, nakon što je utvrdio da se osporavanje nezakonito naplaćenih davanja ili povrat neopravdano plaćenih davanja razlikuje u različitim državama članicama, pa čak i unutar iste države članice, ovisno o vrsti predmetnog poreza ili davanja (vidjeti posebno presudu od 27. ožujka 1980., *Denkavit italiana*), naglašava da se prema pojedincima koji ostvaruju pravo na temelju odredaba prava Zajednice ne smije postupati lošije nego prema osobama koje podnose slične zahtjeve na temelju nacionalnog prava.
- 17 S tim u vezi valja pojasniti da se zahtjev nediskriminacije koji je utvrdio Sud ne može tumačiti u smislu da se opravdavaju zakonodavne mjere čiji je cilj u praksi onemogućiti povrat davanja naplaćenih u suprotnosti s pravom Zajednice, pod uvjetom da se isto postupanje proširi na porezne obveznike koji podnesu slične zahtjeve zbog povrede nacionalnog poreznog prava. Činjenica da se sustav dokazivanja za koji je utvrđeno da je nespojiv s pravilima prava Zajednice proširuje na temelju zakona na znatan broj nacionalnih poreza, davanja i pristojbi ili čak na sve njih, stoga nije razlog za odbijanje povrata davanja naplaćenih u suprotnosti s pravom Zajednice.
- 18 Stoga na prvo pitanje valja odgovoriti da država članica ne može povrat nacionalnih davanja naplaćenih u suprotnosti sa zahtjevima prava Zajednice uvjetovati dokazom da ta davanja nisu prenesena na druge osobe ako povrat podliježe pravilima dokazivanja zbog kojih je u praksi onemogućeno ostvarivanje tog prava, čak i ako se na povrat drugih poreza, davanja i pristojbi naplaćenih u suprotnosti s nacionalnim pravom primjenjuju isti ograničavajući uvjeti.

Drugo pitanje

- 19 Drugim pitanjem želi se utvrditi može li se rješenje problema opisanog u prvom pitanju izvesti iz Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1430/79 od 2. srpnja 1979. o povratu ili otpustu uvoznih ili izvoznih carina (SL L 175, str. 1.).
- 20 Nacionalni sud trebao bi u obzir uzeti činjenicu da se u skladu s njezinim člankom 1. stavkom 2. ta uredba, koja se odnosi na povrat ili otpust neopravdano naplaćenih uvoznih ili izvoznih carina, primjenjuje samo na poreze, davanja, pristojbe i carine koji su uspostavljeni različitim propisima Zajednice i koje države članice naplaćuju u ime

Zajednice. Shodno tome, ta se uredba ne primjenjuje na nacionalne poreze, davanja i pristojbe koji su eventualno naplaćeni u suprotnosti s pravom Zajednice.

- 21 Iako je točno da je cilj te uredbe osigurati povrat neopravdano naplaćenih davanja Zajednice te je u tu svrhu njome utvrđen poseban postupak, i dalje ostaje činjenica da se ona ne primjenjuje na povrat nacionalnih davanja.

Troškovi

- 22 Troškovi vlade Talijanske Republike i Komisije Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanja Suda, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanjima koja mu je rješenjem od 23. srpnja 1982. uputio *presidente istruttore del Tribunale di Trento* (predsjednik Suda u Trentu, Italija), odlučuje:

Država članica ne može povrat nacionalnih davanja naplaćenih u suprotnosti sa zahtjevima prava Zajednice uvjetovati dokazom da ta davanja nisu prenesena na druge osobe ako povrat podliježe pravilima dokazivanja zbog kojih je u praksi onemogućeno ostvarivanje tog prava, čak i ako se na povrat drugih poreza, davanja i pristojbi naplaćenih u suprotnosti s nacionalnim pravom primjenjuju isti ograničavajući uvjeti.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 9. studenoga 1983.

[potpisi]

* Jezik postupka: talijanski